

jordreserve, der på grund af ligbrænding og askens anbringelse i fællesgrave vil stige betydeligt mere end beregnet, vil der navnlig på de store byers kirkegårde opstå et arealoverskud, som så igen kan føre til, at der på ældre kirkegårde med ret stor belægningsprocent bliver mulighed for den enkelte kirkegårdsleder til at skabe grønne områder i forbindelse med gravstedsarealerne og derved give kirkegården et bedre helhedspræg.

Det viser sig således, at der gennem en tyveårig periode er skabt de muligheder, som G. N. Brandt savnede, og derfor vil det fremover sikkert ikke blive det økonomiske (indtægter på gravsteder m. m.), der kommer til at bestemme kirkegårdens karakter.

122—24.
Motiver fra
Bundesgartenchau
i Stuttgart 1961.

Foto: Forf.

Betragtninger vedrørende gravstedsudstillingen i Stuttgart

Inspektør, cand. hort. A. Falmer-Nielsen

I tilslutning til den udmærkede artikel om gravstedsudstillingen i Stuttgart i sommeren 1961 (VK. s. 92—93) kan jeg ikke undlade at fremkomme med yderligere nogle billedeksempler på den faglige interesse og indsigt, hvormed man her har arbejdet med problemerne.

På fig. 122 ses typer på helt nye former på gravmonumenter, der helt løsriver sig fra de kommercielt anvendte og med deres abstrakt afrundede former og kanter får det smukke stenmateriale til at virke på en helt ny og smuk måde — ganske i takt med tidens kunstneriske indstilling. Man kan ikke lade være med at synes, at her måtte vor hjemlige stenindustri kunne hente nye impulser til en formgivning af enkelte brugbare typer, der (til glæde for publikum og kirkegården) kunne mangfoldiggøres på et rimeligt prisniveau. En måde, man med held såvel for producenten som forbrugeren har praktiseret indenfor anden god brugskunst, — tænk blot på møbler, isenkramvarer, radio m. m.

Et andet billede, fig. 123, er taget med nærmest som et kuriosum; det viser monumenter til barnegrave i en helt „Kumbelsk“ fremstilling.

Endvidere var det interessant, at der vistes en tendens til ikke alene at benytte stenmateriel, men også at se hvor smukt de nye former inspirerede til udførelse i træ, jern og bronze (fig. 124). Disse forskellige ædle metaller klædte hinanden godt og gav en lethed over gravsteds-samlingen, samtidig med at hvert enkelt monument blev fremhævet og ikke virkede som en stereotyp opstilling.

Rent gartnerisk glædede man sig over, at alle gravene var dækket med græs eller andet grønt bunddække, der så tydeligt inspirerede folk til at undgå de sterile grusdækkede grave.